

Sosiaalinen ehdollisuus 1.1.2025 alkaen

Toimeenpanon valmistelutilanne maaliskuu 2024

Tiia Liuhala, maa- ja metsätalousministeriö

Tavoitteena sosiaalisesti kestävä maatalous

- CAP:issa otetaan ensimmäistä kertaa käyttöön uusi mekanismi, joka ottaa huomioon sosiaalisen ulottuvuuden → **sosiaalinen ehdollisuus**
- Taustalla erityisesti COVID-19-pandemian aikaan esiin nousseet ongelmat maataloustyöntekijöiden kohtelussa
- Tavoitteena parantaa maatalouden sosiaalista kestävyyttä parantamalla viljelijöiden tietoisuutta työntekijöiden oikeuksista ja siihen liittyvästä sääntelystä
- CAP-suunnitelma-asetuksessa (EU) 2015/2115 määritellään, että sosiaalinen ehdollisuus koskee tiettyä työturvallisuutta ja työsopimuksia koskevaa lainsäädäntöä, joka on jo voimassa
- **Ei uutta varsinaista substanssilainsäädäntöä viljelijöiden noudatettavaksi eikä uusia tarkastuksia**
  - Ainoastaan vaikutus maataloustukiin, jos laiminlyöntejä havaitaan työsopimus- ja työturvallisuusasioissa

TOIMEENPANON
VALMISTELU ON
KESKEN JA ASIAT
TARKENTUVAT
VIELÄ

Toimeenpanon taustalla on jo olemassa oleva EU-lainsäädäntö

- Työehtoja koskeva direktiivi (EU) 2019/1152: art. 3-6, 8, 10, 13
  - Mm. kirjallinen työsopimus osapuolista ja työehdoista ja -oloista
- Työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskeva direktiivi 89/391/ETY: art. 5-12
  - ammatillisten riskien ehkäisy, tiedotus ja koulutus, uuden teknologian hyödyntäminen
- Työntekijöiden työvälineiden turvallisuutta koskeva direktiivi 2009/104/EY: artikkelit 3-9
  - Työvälineiden sopivuus ko. työhön
- Sosiaalisesta ehdollisuudesta säädetään [CAP-suunnitelma-asetuksessa](#) 2021/2115: resitaalit 45-49, artikla 14 ja liite IV
  - Neuvonnan osalta resitaali 50 ja artikla 15
- Valvonta ja seuraamukset määritellään [horisontaalasetuksessa](#) 2021/2116: resitaalit 69-70 ja artikkelit 87-89

Direktiivit on pantu kansallisesti täytäntöön ja velvoittavat jo nyt, vastaavuudet listattuna MMM:n verkkosivuilla: <https://mmm.fi/maataloustuet/sosiaalinen-ehdollisuus>

Keitä sosiaalinen ehdollisuus koskee?

- EU:n alueen kaikki maatilat, joilla on työntekijöitä, ja jotka saavat EU:n suoria viljelijätukia tai tiettyjä maaseudun kehittämisen korvauksia = samat viljelijätuet kuin ehdollisuudessa
  - Suorat viljelijätuet: perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki, ekojärjestelmätuki, tuotantosidonnaiset tulotuet
  - Maaseudun kehittämisen puolelta luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus, eläinten hyvinvointikorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus
- Osa ehdollisuuden kokonaisuutta → sosiaalisessa ulottuvuudessa sovelletaan osittain tavanomaisen ehdollisuuden periaatteita
- Sovelletaan tuenhakijan maataloustoimintaan

Työsuojeluviranomainen valvoo sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattamista

- Työsuojeluviranomainen (tällä hetkellä AVI) on tähänkin asti tehnyt työsuojelun valvontakäyntejä myös maatiloille → ei uutta valvontaa suorittavaa viranomaistahoa
- Työsuojelutarkastus tehdään lähtökohtaisesti olemassa olevien työsuojelutarkastusten käytäntöjen mukaisesti
  - Maataloustukia koskevista säädöksistä ei tule säännöksiä tarkastusten sisällöstä, laajuudesta, määrästä tai tiheydestä
  - Työsuojeluviranomainen määrittelee itse valvontojensa painotukset yms.
- EU-lainsäädännön mukaan laiminlyöntien arvioinnissa on huomioitava sen **vakavuus, laajuus, jatkuvuus, toistuvuus ja tahallisuus** (kuten ehdollisuudessakin)

Laiminlyönnit raportoidaan maksajavirastolle

- Työsuojeluviranomaisen on ilmoitettava 1.1.2025 alkaen tapahtuneista sosiaalisen ehdollisuuden laiminlyönneistä ELY-keskukselle kerran vuodessa
- Jos ELY-keskus ei saa riittävästi tietoa sosiaalisen ehdollisuuden seuraamusten määrittämiseksi, on käytettävä alinta sosiaalisen ehdollisuuden seuraamusasteikon seuraamusta
- Työsopimus- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamatta jättämisestä aiheutuvat seuraamukset eivät ole esteenä samanaikaisille sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten laiminlyönneistä aiheutuville tukivähennyksille
  - Mahdolliset tukivähennykset ovat seurausta siitä, että tuenhakija ei täytä kaikkia tuen myöntämisen edellytyksiä

Tukiseuraamukset

- Seuraamusprosentteissa on ajateltu soveltaa tavanomaisen ehdollisuuden vähennysprosentteja
- Työsuojeluviranomaisen järjestelmien sovittaminen sosiaaliseen ehdollisuuteen → tarkoituksena on, että toimintaohjeista ei tulisi tukiseuraamuksia
- Esimerkiksi vuokratyövoiman osalta työsopimusasiat ovat luonnollisesti työnantajan vastuulla, mutta työturvallisuuden osalta vastuuta on myös työpaikalla (asia tarkentuu vielä sosiaalisen ehdollisuuden seuraamusten osalta)
  - Periaate: viljelijä ei saa seuraamuksia asioista, joihin viljelijä ei voi vaikuttaa

Laiminlyöntien arviointi 1/2

Kaikki viisi arviointikriteeriä tulevat EU:n lainsäädännöstä, joten ne on otettava huomioon toimeenpanossa

- Vakavuus
  - Säännösten noudattamatta jättämisellä on tai on ollut haitallinen vaikutus työntekijän terveyteen ja fyysiseen turvallisuuteen
    - Suunniteltu arviointi veloitteen perusteella: toimintaohje, kehoitus, käyttökielto ja velvoittava päätös tuovat eri vähennysprosentin
- Laajuus
  - niiden työntekijöiden lukumäärä, joihin vaikutus kohdistuu
    - Suunniteltu 2 kategoriaa: esim. alle 10 ja vähintään 10 työntekijää

Laiminlyöntien arviointi 2/2

- Jatkuvuus
  - aika, jonka noudattamatta jättämisen kielteinen vaikutus kestää, tai kielteisten vaikutusten katkaisu järkevin keinoin
    - Suunniteltu, että velvoitteiden lukumäärä ja vakavuusaste vaikuttaa jatkuvuuteen; mitä enemmän velvoitteita, sitä enemmän aikaa kuluu niiden korjaamiseen
- Toistuvuus
  - laiminlyönti toistuu kolmen kalenterivuoden aikana ja aiemmasta laiminlyönnistä on ilmoitettu tuensaajalle
- Tahallisuus
  - menee huolimattomuutta pidemmälle, rikottu sääntöjä tahallaan
    - Suunniteltu toteutus tavanomaisen ehdollisuuden mukaisesti: jos aiempi toistuva noudattamatta jättäminen toistuu uudelleen, laiminlyönti katsotaan tahalliseksi

Tietoisuuden parantaminen neuvonnan avulla

- Maatilojen neuvontapalveluihin on sisällytetty jo vuodesta 2023 sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset (tulee EU-lainsäädännöstä)
- Tavoitteena saada maatalousyrittäjät hyödyntämään neuvontaa, jotta työsopimus- ja työturvallisuusasiat olisivat kunnossa, kun sosiaalisen ehdollisuuden toimeenpano alkaa 1.1.2025
- Neuvo-neuvojien (CAP) ja työehto- ja työturvallisuusneuvojien erottaminen toisistaan
  - Osa Neuvo-neuvojista voi antaa neuvontaa myös työturvallisuudesta
- Neuvo-neuvojien pääasiallinen rooli ohjata eteenpäin esim. Työturvallisuuskeskuksen tai Maaseudun työnantajaliiton neuvontaan
  - Listaus Ruokaviraston sivuilla

Muista nämä

- Sosiaaliseen ehdollisuuteen liittyvä velvoittava lainsäädäntö on jo nyt voimassa → aiheeseen liittyviä tukimenetyksiä ei tule, kunhan noudattaa tämän hetken voimassa olevaa lainsäädäntöä
- Työsopimus- ja työturvallisuusasioihin on saatavilla neuvontaa
- Yksityiskohdat voivat vielä muuttua ja tarkentua, kun toimeenpanon valmistelu etenee